

Munkában a mezei flotta

A Repülőgépes Növényvédő Állomás — amelynek központja Budaörsön van — tizenhét kihelyezett brigáddal országsszerte megkezdte a tavaszi munkát. A legtöbb alkalmi repülőter Csongrád megyében áll rendelkezésre. Csúpán a Hódmezővásárhelyi Állami Gazdaság körzetében három felszállóhely található. Ezek között van a Magyar Honvédelmi Sportszövetség algyői sport repülőtere, amelynek egyelőre még nem szikkadt fel a talaja. Amint erre sor kerül, ide települnek át a PZL-101-es típusú nagyszárnyú gépek.

A szegedi Felszabadulás Termelőszövetkezet most folytat tárgyalásokat a Hódmezővásárhelyi Állami Gazdasággal — ahová a gépek szerződtek —, hogy a tavalyihoz hasonlóan a közös gazdaság földjein is végezzenek permetezést, illetve porozást. A múlt évben a termelőszövetkezet hatszáz-negyven holdas rizsterületét gyomtalanították és csaknem ezer hold gabonátblán műtrágyáztak.

A növényvédő gépek rendszerint a reggeli órákban dolgoznak, mert ilyenkor szélcsendes az idő, s a startoló helytől ötkilométeres körzetet repülnek be. Így a leggazdaságosabb a gépek kihasználása. Egy pilóta pedig naponta legfeljebb ötven „bevetésen” vehet részt, s a maximális felszállással kétszázötven holdon végez hasznos munkát.

Narancs alapon két arany stráf

Ahol a paprika „rangjelzést” kap

A látogatót erős, csipős szag fogadja — paprikás helyen járunk. Nem nagyok a helyiségek, s az itt dolgozók létszáma sem magas: tizenkettőmagával dolgozik itt dr. Mihalik Dezső, az Országos Mezőgazdasági Minőségvizsgáló Intézet paprikaminősítő osztályának vezetője. Ennek az osztálynak jelentős szerepe van a szegedi fűszerhiresség több országra szóló karrierjében. Aminthogy régen is nagyfontosságú volt az elődök, az 1884-ben létesült Szeged városi Vegyvizsgáló Hivatal, s később, a 20-as években a Vegykísérleti, majd a Vegy- és Paprikakísérleti Állomás munkája.

Hamisítók régen és ma

Annak idején a nevezetes Csonka Ferenc volt „Szeged város vegyésze”. Ő kezdte a kémiai vizsgálatokat — először a hamisítások felderítésére.

Milyen is volt a paprika-hamisítás? Két fajtája közül az „enyhébb lefolyású”: amikor közönséges étkezési paprika örleményt hoztak forgalomba, megcsipősítve egy

kis igazival. Ahhoz senkinek se lehet köze, ha valaki odahaza ledarálja a megpirosodott, megszáritott csöveket, s azzal színesíti, izesíti levelet. De ha ezt árulja, forgalmazza is a piacon, az már hamisítás, törvénybe ütköző cselekmény. Persze sokkal durvább és veszedelmesebb hamisítási változat is volt, amikor az örleményt liszttel, vagy rosszabb esetben kukoricadarával keverték, s mesterséges festéssel pótolták a színt. Ez bizony az egészségre is ártalmas lehetett. Akadt olyan zugzér, aki valóságos házi hamisító üzemet rendezett be. Ilyen különösen a második világháború utáni időkben kereskedhettek hamisított portékáikkal.

Az osztályvezető elmondja, hogy már vagy nyolc esztendeje nem történt jelentősebb hamisítás. E téren gyökeres változást hozott a feldolgozó üzem államosítása. Van jó minőségű paprika az üzletekben, a lakosság megszokta, hogy rendes árut kap, s persze, a kárvallottak kárán is megtanulták, hogy aki olcsóbban vásárol, ráfizethet.

Mi is az a „stekker”?

— Az őrlési időszakban ellenőreink is állandóan ott vannak a paprikafeldolgozóban. Általában tízmázsás tételeket vizsgálunk, minden ilyen tételből mintát hoznak be az ellenőrök. Hozzávetőleg száz mázsa a napi őrlés, tehát naponta átlag tíz minta jön be.

Joggal büszke az osztályvezető; anélkül nem indíthat útra szállítvány, hogy ők két alkalommal, az első minősítés, majd az ezt követő úgynevezett egalizálás alkalmával ne ellenőriznék. Tizenöt-tizenhét dekás csomagok a minták, Stekkerrel — ők már csak így mondják a szűrő-mintavevőt — veszik a zsákokból az ellenőrök. Valamikor a szó szoros értelmében át-meg átszúrták ezekkel a vékony lemezből készült hegyes szerszámokkal a zsákokat, úgy vették örleményt a különböző rétegekből. Ma már ezt nem így csinálják, hanem nyitott zsákba nyúl bele a stekker, nem rongálja a szövetet, meg aztán, ahogy dr. Mihalik mondja:

— Nagyon jó partner a feldolgozó, nekik is érdekük,

hogy a hibát magunk közt fogjuk el, amíg korrigálható. Ma legfeljebb siettünkben használjuk a régi módszert.

Precíz szakmunka

Itt benn az osztályon szigorú, precíz ellenőrzésre van szükség. Mindenkinél előírt helye, neve, száma van, s ez nem is lehetne másként. A mintát kis szelencékbe rakva egyeztetik a jellegmintákkal, s így állapítják meg a napi örlemény hovatartozását.

A jellegek heten vannak: a különleges, a csipősségmentes, a csemege, az édesnemes, a félédes, a rózsá és az erős fajtákat pontos jelleghatárok választják el. A minősített paprika mennyisége húsz év alatt négyszerezésre emelkedett. Míg a háború utáni években körülbelül egymillió kilogrammot, most csaknem négymillió kilogramm paprikát minősítettek. Érdekes módon a fajták aránya mindvégig azonos maradt: a feldolgozott mennyiség 60—70 százalékát az első négy fajta, tehát a legjobb minőségűek adják ma is, és így volt évekkel ezelőtt is.

A laboratóriumban egy korszerű mikroszkóppal végzik a munkát. A másik helyiségben ovális címék sorakoznak egy sokfiókú, az egész falat betöltő szekrényben. Itt tárolják a mintákat, melyeket a címéken feltüntetett rangjelzés különböztet meg egymástól. Narancs alapon két egymást keresztező aranystráf — ez a különleges „sarzsíja”, a csemege is kap egyet az előbbi csikokból, az édesnemes piros csikkal büszkélkedhet, s a „paprikaközelvény”, vagyis az erős kénytelen megelégedni egy zöld négyszöggel.

Odébb a korszerű analitikai mérleg ajánlkozik a milligrammos mérésekhez. És vannak itt pipetták, lombikok, sárga és pirosas folyadékokkal; ezekkel az úgynevezett festékfokot mérik, hogy numerikusan is ki tudják fejezni a paprika színének fokozatait. Az elektromos izzító kemencében végzik az úgynevezett homokvizsgálatot, amely az ásványi alkotórészek kimutatására szolgál.

Itt, így dolgozik folyamatosan és pontosan a „fűszerfellegvár”, amelynek, mint régen, ma is fontos szerepe van: napról napra óvja, biztosítja az exportra és a hazai boltokba induló szegedi paprika tekintélyét.

Simai Mihály

Apadó tinta folyam

A társadalmi méretű meggyőzés és a különböző intézkedések egyik célja immár esztendők óta: az adminisztratív létszám csökkentése. Ami a széles közvéleményt illeti, a törekvések jogosultsága általánosan ismert — és elismert —, hiszen mindenki tudja, hogy a szükségtelenül felduzzadt adminisztráció az iparban a terméket drágítja, a közéletben felesleges akatologatáshoz vezet. Kevés olyan problémája van tehát társadalmunknak, ahol a közösség ítélete, illetve a különböző rendelkezések ilyen nyílegyenesen találkoznak.

Mégis, egészen a közelmúlt hónapokig meglehetősen csekély eredményeket sikerült elérni az adminisztrációs létszám csökkentésében. Elég bizonyosággal csak azt említenünk, hogy még tavaly is — amikor legalább a növekedés ütemét valamelyest mérsékeljük —, az irodai létszám gyorsabban emelkedett az iparban, mint a munkásoké. Pedig a múlt évben már érvényes volt az a rendelkezés is, amely — bár az ideinél még alacsonyabb arányban —, de lehetővé tette, hogy a létszámmegtakarítás beralapjának egy részét a vállalat béremelésre fordíthassa. Az eredmény — legalábbis az adminisztrációs alkalmazottaknál —, amint láttuk, nem mondható éppen-séggel kielégítőnek.

Az ideai módszerek kétségkívül nagyobb sikerrel kecsegtetnek. Ezúttal ugyanis megfordítottuk a sort és a logika szabályai szerint: nem az íróasztalok számának csökkentésével, hanem a rajtuk elvégzendő adminisztrációs mérséklésével próbáljuk a célt megközelíteni. A sokéves erőfeszítések csekély sikere végeredményben azzal magyarázható, hogy a vállalatoknak adott mennyiségű statisztikát, jelentést stb. kellett elkészíteniük, s ha ez nem csökkent — mindenekelőtt természetesen „felülről” —, akkor az elvégzéséhez szükséges létszám is nagyjában-egészében a régi maradt.

Az ideai változások kiindulópontja: a múlt év végén tárgyalta a kormány az adatszolgáltatás ésszerűsítését, s a többi között határozatot hozott arra, hogy 1966-tól a Központi Statisztikai Hivatal — az ország elsőszámú adatgyűjtője — többhelyütt részlegessé csökkenti az addig teljeskörű adatigényt, másutt a havi vagy negyedévi jelentési kötelezettséget fél, illetve egész évesre változtatja.

Ezt azután további intézkedések követték — egyebek

között a kötelező központi gazdálkodási mutatók csökkentésének is volt ilyen kedvező mellékhatása —, s végeredményben idén az országos adatszolgáltatási igények hozzávetőleg 20 százalékkal csökkennek.

A központi példa (és természetesen: a kötelező rendelkezés) hatására az ipari minisztériumok is sorra csökkentették adminisztrációs igényeiket. A kohó- és gépiparban például a valamennyi vállalatra kötelező beszámoló-jelentések száma 40-ről 36-ra, az úgynevezett szakmai adatszolgáltatások száma pedig 86-ról 77-re csökkent. A jelentések terjedelmi mérséklésével együtt a KGM adminisztráció idén mintegy 10 százalékkal kevesebb a múlt événél. A Nevezetesen: a Minisztériumban már 1965 végéig mintegy 26 százalékkal csökkent a központilag kért jelentések mennyisége, s a közép irányítószervek, illetve az országos vállalatok hozzávetőleg 15 százalékkal kevesebb adatot kérnek mint korábban. Az építőipari vállalatoknak eddig általában 16 féle kérdőív tömördek rubrikáját kellett kitölteniük; idén ebből 4 teljesen megszünt, 6 csak ritkábban érkezik a vállalatokhoz, kettőnél pedig a kérdések száma csökkent.

Az adatszolgáltatás e „felső” csökkentése is természetesen csak kezdetnek tekinthető, de a „tartalek” zöme mégis inkább a vállalatoknál található. A korábbi — gyakran túlbuzgó — központi adatigények ugyanis lényegében a vállalatok belüli túlzott adatgyűjtést is serkentették, s a következő lépés a megkezdett úton éppen ennek felülvizsgálata és ésszerű mérséklése lehetne. Jellemző, hogy az ipar átszervezésekor létrejött nagyvállalatok, trösztök gyakran a korábbi minisztériumi igazgatóságok teljes adat-anyagát — esetleg még annál is többet — kérik az általuk irányított gyáregységektől.

Mindehhez járul a tömördek engedély nélküli adatgyűjtés. Ismeretes, hogy vállalatoktól, szövetkezetektől statisztikát, jelentést csak az erre illetékes hatóság engedélyével szabad kérni. Mégis gyakori, hogy a helyi közigazgatási szervek, a tanácsok osztályai, a kereskedelmi, értékesítő, készletező stb. vállalatok rengeteg adatot kérnek a vállalatoktól, szövetkezetektől, s éppen mert a kérés nem szakszerű, sok olyat is „rendelnek”, amelyek kidolgozása jelentős többletmunkát okoz. Fontos lenne, hogy az engedély nélküli adatkérésre érvényes büntetőrendelkezéseket szigorúban érvényesítsék, s maguk a vállalatok se „találják” oly készségesen ezt a sok munkát, költséget okozó adat-dzsungelt.

Az adminisztráció központi és helyi csökkentése most már reális lehetőségeket teremt az elvégzéséhez szükséges létszám mérsékléséhez is. Kétségtelen, hogy az országosan 20 százalékkal apadó adatadatnak tükröződnie kell a létszám csökkenésében is.

Természetes, hogy mindez semmit nem von le az irányításhoz, igazgatáshoz szükséges adatok jelentőségéből. Köztudomású, hogy például az ipari termelés adatigénye világszerte emelkedik, s ez nyilvánvalóan következik a mind bonyolultabbá váló munkamegosztás, a korszerűbb szervezés, a valóság-hűbb és naprakészen operatív irányítás követelményeiből. Különösen vonatkozik ez a vállalati irányítás információjára, amely csak pontos, folyamatos adatszolgáltatásra épülhet.

A feleslegről van szó csupán. Az pedig mind a népgazdaságnak, mind valamennyiünknek — ráfizetés.

TÁBORI ANDRÁS

A posta fejlesztí a forgalmat és a távközlést

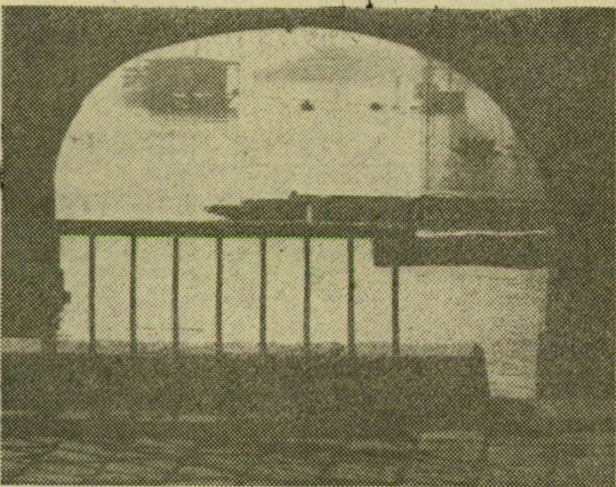
A Szegedi Postaigazgatóság idei tervei között a forgalom és a távközlés fejlesztése a legfontosabb megvalósítandó feladat. Új bélyeg- és levelezőlap-automátákat állítanak fel a kórházakban, klinikákban és az Odessza városrészben. Korszerűsítik a szegedi 2. pályaudvari csomagkézbesítő hivatalt, és munkaszervezéssel tovább csökkentik a táv-iratok kézbesítési idejét.

A távbeszélő hálózat fejlesztésére és korszerűsítésére 1966-ban 1 millió 300 ezer forintot költenek, ebből végzik el a Lenin körút és a Tisza által határolt terü-

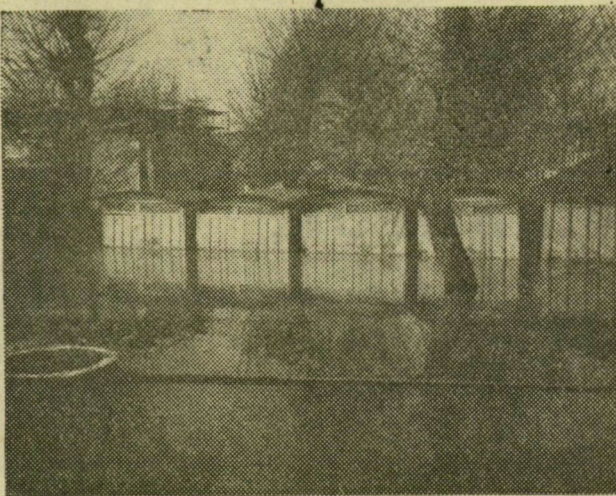
len a légvezetékek cseréjét földkábelekre. Korszerűsítik a meglévő távbeszélő-hálózatot, s tovább folytatják az új lakónegyedek, iparterületek hálózatépítését. Ennek megfelelően emelik a távbeszélő központok kapacitását és az alközpontokkal rendelkező vállalatok, intézmények számát.

Az idén kerül sor az Odessza városrész távbeszélő-hálózatának kiépítésére, továbbá két bérháztelefon üzembe helyezésére. Ugyancsak ebben az évben fejezik be a postai távgépíró automata és az előfizetői telex automata központ építését, illetve bővítését.

TISZAI KÉPEK

A Tisza Szegednél még mindig árad. A középső szakasról további árhullám érkezése várható. A megduzzadt folyó elöntötte a rakpartot, s a strand területén vízben állnak a vikendházak a kabinok. Képeinken a hid „alagútja” és az újszegedi partfürdő egy része látható.

Izotóp- és elektronmikroszkóp-laboratóriumot avattak a szegedi egyetemen

A szegedi József Attila Tudományegyetemen tegnap délből ünnepélyesen felavatták a Természettudományi Kar biológiai izotóp-, valamint elektronmikroszkóp-laboratóriumát.

Az avatási ünnepségen dr. Szőkefalvy-Nagy Béla Kossuth-díjas akadémikus, a Természettudományi Kar dékánja méltatta az új létesítmények jelentőségét, majd dr. Ábrahám Ambrus Kossuth-díjas akadémikus, az Általános Állattani és Biológiai Intézet igazgatója kalauzolta a vendégeket a laboratóriumokba.

Az izotóplaboratórium vezetője, dr. Zsoldos Ferenc, működés közben mutatta be a szegedi biológiai kutatások számára új lehetőségeket nyitó korszerű berendezéseket. Ezeket az Országos Atomenergia Bizottság biztosította az egyetem rendelkezésére. Külön szobában

kaptak helyet a nukleáris műszerek; az ólomtoronyok, számlálóberendezések. Megfelelő tranzistoros készülékek állapítják meg a radioaktív sugárzás mértékét.

Egy másik helyiségben, külön ólomtrezorban tartják a radioaktív foszfort, amelynek segítségével, nyomjelzőes módszerrel, tanulmányozzák a növények és az alacsonyrendű állatok élettani folyamatait. A radioaktív foszfor felszívódásának nyomon követésével különösen intenzív kutatásokat folytatnak majd a rizs biológiai folyamatainak, legideálisabb életkörülményeinek meghatározására. A laboratórium a kutatásokon kívül az oktatást is szolgálja: a végzős hallgatók elsajátítják ott a nukleáris műszerek kezelését, alkalmazását.

Az egyidőben felavatott elektronmikroszkóp-laboratóriumot is annak vezetője,

dr. Csillik Bertalan mutatta be a vendégeknek. Itt a legfontosabb műszer a Magyar Tudományos Akadémiától kapott, mintegy másfél millió forint értékű elektronmikroszkóp. Ez a 60 000 voltos felgyorsított elektronok segítségével 20 000—40 000-szeresen felnagyítja a vizsgált különféle anatómiai és más anyagmetszeteket. A berendezés fontos része az ultramikrotom, amellyel a milliméternél húszezerszer vékonyabb metszetek készíthetők. A laboratóriumban hűthető centrifuga szolgálja a biológiai preparátumok előkészítését.

A modern felszerelés segítségével a biológusok az eddiginél alaposabban tanulmányozhatják a szub-mikroszerkezetek világát. A laboratórium a Természettudományi Kar munkáján kívül elősegíti majd a szegedi orvostudományi kutatásokat is.

D. B.